

Zpráva o založení Právnehistorickej sekcie Slovenskej historickej spoločnosti v Bratislave

Dňa 3. júna 1963 konala sa ustavujúca schôdza Právnehistorickej sekcie Slovenskej historickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied v Bratislave. Delegát a tajomník výboru SHS, dr. Július Mésároš, C. Sc., naznačil pri otvorení schôdze úlohy sekcií pri spoločnosti. Sekcie majú združovať pracovníkov zo špecializovaných odvetví histórie, ako napr. z dejín umenia, novinárstva apod.

Za predsedu sekcie bol zvolený prof. dr. Martin Vietor, za delegáta do výboru spoločnosti prof. dr. Karol Rebro, C. Sc. Úlohou tajomníka bol poverený dr. L. Bianchi, C. Sc.

Právnehistorická sekcia si vytýčila za úlohu v najbližšom pracovnom roku 1963/64 usporadúvať semináre, v ktorých by sa členovia vo forme diskusie zdokonaľovali v odborných a metodologických otázkach. Z námetov na riešenie treba spomenúť tieto témy: špecifickosť právnej histórie na rozdiel od všeobecnej histórie, zhodnotenie výsledkov z oblasti teórie štátu a práva, problémy najnovších dejín štátu a práva, najmä porušovanie zákonnosti v období kultu osobnosti, oboznámenie sa s výsledkami súčasnej buržoáznej právnej historiografie, metodologické otázky vzniklé v dôsledku boja proti dogmatizmu a kultu osobnosti, právna história a sociológia a pod.

Treba si len želať, aby sa bohatý program aspoň sčasti splnil, lebo by to istotne obohatilo prácu v tejto oblasti o nové poznatky. Živý záujem a značný počet prítomných z najrôznejších pracovísk (akadémia, univerzita, archívy, knižnice, múzeá) nasvedčoval tomu, že sú dané všetky predpoklady pre úspešné fungovanie tejto sekcie.

L. Bianchi

Úspešné napredovanie v pravidelných stykoch maďarských a československých právnych historikov

V dňoch 10. a 11. októbra 1963 konalo sa v poradí už IV. stretnutie maďarských a československých právnych historikov, tentoraz v Bratislave. Na programe boli prednášky maďarských právnych historikov z tematiky starších i najnovších dejín.

Prvý deň bol vyplnený prednáškou prof. Andora Csizmadia z Univerzity v Pécsi (Pätkostolie) na tému *Boj Adama Františka Kollára proti uhorskej feudálnej šľachte*. Prednášateľ vyzdvihol všetky kladné prvky v činnosti tohto slovenského vzdelanca, ktorý pôsobil pri dvore Márie Terézie, a neopomenul zdôrazniť aj to, že jeho boj nevybočil z rámca feudalizmu. Z diskusných príspevkov bolo najcennejšie vystúpenie dr. J. Tibenského z Historického ústavu SAV, ktorý upozornil na Kollárovo slovenské aj slovenské národné povedomie, na jeho priekopnícku činnosť v slavistike a na jeho plány so založením Učenej spoločnosti (Akadémie).

Osobitne treba vyzdvihnúť účasť člena korešpondenta ČSAV prof. dr. Václava Vaněčka na tomto zasadnutí. Jeho príhovor ako aj jeho účasť na rokovaníach o ďalšom rozvoji stykov s maďarskými súdruhmi ukázali závažnosť osobných stykov vedeckých pracovníkov najmä v oblasti spoločenských vied. Pokrok a rozvoj vedy v tejto oblasti nie je možný bez osobného prediskutovania a vy-

rovnávania protichodných názorov, lebo práve zahraničné styky rozvíjajú stret iných náhľadov a iných prístupov k rovnakým a podobným problémom. Prof. Vaněček želať veľa úspechov aj novozaloženej Právnohistorickej sekcii Slovenskej historickej spoločnosti, ktorá môže byť úspešnou platformou pre činnosť v tejto oblasti, ako aj pre zainteresovanie pracovníkov z príbuzných odvetví a pracovísk. Vyzdvihol tiež významný podiel Maďarského sväzu právníkov na rozvíjaní stykov medzi právnymi historikmi.

Druhý deň stretnutia predniesol referát prof. Kálmán Kovács na tému *Vznik ľudovej demokracie v Maďarsku*. Ako priamy účastník historického dvojdného zasadania Dočasného národného zhromaždenia podrobne informoval o revolučnom spôsobe voľby poslancov, o zložení Národného zhromaždenia v rámci koalície politických strán, o účasti komunistickej strany a pracujúceho ľudu na zasadaní a o najdôležitejších aktoch Dočasného národného zhromaždenia. V závere zhodnotil politický a štátoprávny význam tohto prvého kroku novej maďarskej štátnosti.

K prednáške mal koreferát dr. Ferenc Pecze. Zaoberal sa v ňom revolučným vznikom národných výborov, ktoré sa vytvorili v Maďarsku v rámci obecných, mestských a iných jednotiek územnej správy na sklonku druhej svetovej vojny pri rozpade buržoázneho štátneho aparátu. Vo svojom príspevku poukázal na skutočnosť, že porovnávanie dejín organizácií vzniklých v súvisi s buržoázno-demokratickými a neskôr socialistickými revolúciami odhaľuje mnohé podobné rysy; pritom nápadnú príbuznosť vykazuje aj vedenie paralely medzi maďarskými národnými výbormi a im zodpovedajúcimi orgánmi v iných štátoch, ktoré nastúpili cestu socialistického vývoja, medzi nimi i v Československu. Prirodzene v celkovom vývine tejto inštitúcie prejavujú sa aj odchýlky, ktoré vyplývajú z historickej situácie a miestnych špecifických pomerov.

Obidve prednášky vyvolali živú diskusiu, ktorá bola zameraná na spoločné i osobitné črty vývinu národných výborov v Maďarsku a na Slovensku, resp. v Československu. V tomto smere diskutovali doc. dr. Matoušek a doc. dr. Vietor. Prof. dr. Rebro a doc. dr. Kropilák sa vo svojich príspevkoch sústredili na osvetlenie situácie a z nej vyplývajúce postavenie a úlohy, pred ktorými stáli revolučné národné výbory na Slovensku v období boja proti fašizmu za Slovenského národného povstania. Na niektoré príčiny odlišného vývoja národných výborov u nás a v Maďarsku poukázal dr. Šoltész. Vo svojom diskusnom príspevku uviedol, že to boli predovšetkým odlišné politické pomery pred druhou svetovou vojnou i počas nej, ktoré vytvorili predpoklady pre špecifický vývin tejto inštitúcie u nás. Obzvlášť však existencia československých štátnych orgánov v zahraničí a politického centra v Moskve umožňovala organizovať odboj proti okupantom a pripraviť tiež celkovú koncepciu vytvárania národných výborov, ktoré spočiatku vznikali ilegálne ako politické orgány revolučnej moci a neskôr ako legálna ustanovizeň, upravená zákonnou cestou, a to ešte pred oslobodením nášho územia [dekr. prez. rep. č. 18/1944 Úr. vest. čs.].

V poradách o ďalšom rozvoji stykov, dohodli sa obe strany na zintenzívnení stretnutí, pokiaľ možno dvakrát ročne od r. 1965, ako aj o rozšírení účastníkov z pražských právnohistorických pracovísk, ako aj z ďalších ľudovodemokratických a socialistických štátov, podľa povahy témy jednotlivých stretnutí. Na návrh prof. Vaněčka a s jeho osobnou iniciatívou sa vypracoval tematický plán stretnutí až do r. 1970.

L. Bianchi - V. Hutta